

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ - Π.Μ.Σ. «ΚΟΡΑΗΣ»
ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Α' Εξάμηνο

❖ **Υποχρεωτικά**

• **ΝΕΦ100 - Μεθοδολογία της έρευνας/Εκπόνηση επιστημονικής μελέτης**

Διδάσκων: Δημήτρης Αγγελάτος, Καθηγητής

Το σεμινάριο διαρθρώνεται με άξονα αναφοράς τους δύο στόχους του τίτλου του, αφενός την επιστημονική φιλολογική έρευνα, αφετέρου την εκπόνηση ομόλογων, επιστημονικών (φιλολογικών) μελετών. Σύμφωνα με τον πρώτο άξονα, στόχος του σεμιναρίου είναι να αναπτύξει σε βάθος έννοιες, όρους, μεθόδους και πρακτικές της σύγχρονης έρευνας στο πεδίο της επιστήμης της Νεοελληνικής Φιλολογίας· σύγχρονης έρευνας βασισμένης σε αρμόδια εργαλεία δουλειάς και στο σωστό τρόπο χρήσης τους. Η οργάνωση της επιστημονικής έρευνας συνδέεται άρρηκτα με το δεύτερο άξονα και αναφέρεται στον τρόπο εφαρμογής των κεκτημένων της, στην εκπόνηση της επιστημονικής εργασίας, βασισμένης στον ομόλογο, επιστημονικό, τύπο λόγου.

Η έρευνα και η εκπόνηση μελετών στο πεδίο της επιστήμης της Νεοελληνικής Φιλολογίας, βασίζονται στην ακριβή ορολογία, στη δόκιμη χρήση της νεοελληνικής γλώσσας, στη μεθοδολογική επάρκεια, στην εποπτεία της νεοελληνικής λογοτεχνίας και των συμφραζομένων της (ιστορικών, αισθητικών και πολιτισμικών), στην κατακτημένη υποδομή (εργαλεία έρευνας και αρμόδιοι τρόποι χρήσης τους).

Στη βάση των προηγούμενων, είναι εφικτό να διατυπώνονται εύλογες υποθέσεις ερευνητικής εργασίας, να οριοθετείται σωστά το πεδίο που θα καλύψει η έρευνα, να εντοπίζεται και να αξιοποιείται με το δέοντα από επιστημονική άποψη τρόπο (αυτοψία των πηγών και προγενέστερη έρευνα), η συναφής βιβλιογραφία, να ολοκληρώνεται βάσιμα ο ερευνητικός σχεδιασμός και να διατυπώνεται στο πλαίσιο της συγγραφής με διακριβωμένο, επιτυχή και γόνιμο για τη μελλοντική έρευνα τρόπο.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Δ. Αγγελάτος, *Η Άλφα Βήτα του νεοελληνιστή. Οδηγός για το εισαγωγικό μάθημα στην επιστήμη της Νεοελληνικής Φιλολογίας*, Αθήνα, Gutenberg, 2011.
- J.-M. Adam, *Τα κείμενα: τύποι και πρότυπα. Αφήγηση, περιγραφή, επιχειρηματολογία, εξήγηση και διάλογος* (1992), μτφρ. Γ. Παρίσης· επιμ. Ερατ. Καψωμένος, Αθήνα, Πατάκης, 1999.
- R. D. Altick, *The Art of Literary Research*, Νέα Υόρκη, W. W. Norton & Company, 1975 [επαυξ. έκδ.].
- M. M. Bakhtin, «Προς μια μεθοδολογία των ανθρωπιστικών επιστημών» (1974), μτφρ. Μ. Γνησίου – Δ. Αγγελάτος, *Σημείον* 3 (1995), 170-184.
- P. Besnard – A. Hunter, *Elements of Argumentation*, Cambridge, MA, MIT Press, 2008.
- W. C. Booth – G. G. Colomb – J. M. Williams, *The Craft of Research*, Σικάγο, The University of Chicago Press, 1995.
- Y. Chevrel, *L'étudiant chercheur en littérature*, Παρίσι, Hachette, 1992.
- U. Eco, *Πώς γίνεται μία διπλωματική εργασία* (1977), εισαγ. – μτφρ. Μ. Κονδύλη, Αθήνα, Νήσος, 1994.
- A. Fisher, *Critical Thinking. An Introduction*, Cambridge, Cambridge University Press, 2011².
- K. Howard – J. A. Sharp, *Η επιστημονική μελέτη. Οδηγός σχεδιασμού και διαχείρισης πανεπιστημιακών ερευνητικών εργασιών* (1983), μτφρ. Β. Π. Νταλάκου, Αθήνα, Gutenberg, 1996.
- Κ. Ντελόπουλος, *Σύστημα βιβλιογραφίας*, Αθήνα, Ε.Λ.Ι.Α., 1980.

- W. J. Ong, *Προφορικότητα και εγγραμματοσύνη. Η εκτεχνολόγηση του λόγου*, μτφρ. Κ. Χατζηκυριάκου, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2001.
- A. Πολίτης (συνεργασία: Μ. Μαθιουδάκη – Τ. Ε. Σκλαβενίτης), *Εγχειρίδιο του νεοελληνιστή. Βιβλιογραφίες – Λεξικά – Εγχειρίδια – Κατάλογοι – Ευρετήρια – Χρονολόγια*, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2002.
- R. E. Scholes, *Η δύναμη του κειμένου. Λογοτεχνική θεωρία και διδασκαλία των γραμμάτων* (1985), μτφρ. Ζ. Κ. Μπέλλα, Αθήνα, Εκδόσεις Τυπωθήτω, 2005.
- P. Szondi, «Περί φιλολογικής γνώσεως» (1962): *Δοκίμια. Χέλντερλιν, Σλέγκελ, Σίλλερ, Μπένγιαμιν*, μτφρ. Στ. Νικολούδη, Αθήνα, Εστία, 1999, σ. 11-38.
- D. Walton, *Fundamentals of Critical Argumentation*, Cambridge, Cambridge University Press, 2006.
- M. Warner, *The Aesthetics of Argument*, Οξφόρδη, Oxford University Press, 2016.

• ΝΕΦ110 - Νεοελληνική Πεζογραφία Ι

Διδάσκων: Γιάννης Ξούριας, Αναπληρωτής Καθηγητής

Το σεμινάριο εξετάζει τη νεοελληνική αφηγηματική πεζογραφία του 18ου και 19ου αιώνα. Η μελέτη θα επικεντρωθεί σε συγκεκριμένα ζητήματα, όπως υφολογικές και θεματικές τάσεις και καινοτομίες, νέα είδη πεζογραφίας (αισθηματικό μυθιστόρημα, διήγημα κλπ.) και αφηγηματικές τεχνικές, μετάφραση ή/και διασκευή εμβληματικών και δημοφιλών ευρωπαϊκών έργων πεζογραφίας, ιδεολογικές και καλλιτεχνικές τάσεις κλπ. μέσα από την ανάλυση αντιπροσωπευτικών κειμένων. Οι φοιτητές απαιτείται να συγγράψουν εργασία με σχετικό θέμα.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Αθήνη, Στέση, *Όψεις της νεοελληνικής αφηγηματικής πεζογραφίας 1700-1830. Ο διάλογος με τις ελληνικές και τις ξένες παραδόσεις στη θεωρία και στην πράξη*, Αθήνα, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (Ε.Ι.Ε.) / Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών, 2010.
- Βαγενάς, Νάσος (επιμ.), *Από τον Λεάνδρο στον Λουκή Λάρα. Μελέτες για την πεζογραφία της περιόδου 1830-1880*, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 1997.
- Βίττι Μάριο, *Ιδεολογική λειτουργία της ελληνικής ηθογραφίας*, Αθήνα, Κέδρος, ³1991.
- Κεχαγιόγλου, Γιώργος, *Πεζογραφική ανθολογία. Αφηγηματικός γραπτός νεοελληνικός λόγος, Α΄: Από το τέλος του Βυζαντίου ως τη Γαλλική Επανάσταση, Β΄: Από τη Γαλλική Επανάσταση ως τη δημιουργία του ελληνικού κράτους*, Θεσσαλονίκη, ΙΝΣ/Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, 2001.
- Λούδη, Αγγελική, *Το νεοελληνικό διήγημα στην Ευτέρπη και την Πανδώρα. Συμβολή στη μελέτη της ιστορίας, της ορολογίας και της θεματικής του είδους κατά την περίοδο 1830-1880*, διδακτορική διατριβή, Θεσσαλονίκη, ΑΠΘ, 2005.
- Μουλλάς, Παν. (επιμ.), *Η παλαιότερη πεζογραφία μας. Από τις αρχές της ως τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο (1830-1914)*, τ. Α΄-Ε΄, Αθήνα, Σοκόλης, [οι τ. Β΄1-Β΄2 : 15ος αι. - 1830, επιμ. Γ. Κεχαγιόγλου], 1996.
- Ντενίση Σοφία, *Το ελληνικό ιστορικό μυθιστόρημα και ο Sir Walter Scott*, Αθήνα, Καστανιώτης, 1994.
- Πολίτης, Αλέξης, *Η ρομαντική λογοτεχνία στο έθνος κράτος 1830-1880. Ποίηση, πεζογραφία, θέατρο, πνευματική κίνηση, αναγνώστες*, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2017.
- Πολίτου-Μαρμαρινού, Ελένη - Ντενίση, Σοφία (επιμ.), *Το διήγημα στην ελληνική και στις ξένες λογοτεχνίες. Θεωρία-Γραφή-Πρόσληψη*, Ελληνική Εταιρεία Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας, Αθήνα, Gutenberg, 2009.

Tonnet, Henri, *Ιστορία του ελληνικού μυθιστορήματος*, μετάφραση Μαρίνα Καραμάνου, επιμέλεια μετάφρασης Γ. Φ. Γαλάνης, Αθήνα, Πατάκης, 2010.

(Εξειδικευμένη βιβλιογραφία για επιμέρους θέματα δίνεται κατά τη διάρκεια των συναντήσεων).

❖ Σεμινάρια επιλογής

- **ΝΕΦ228 – Νεοελληνικό δράμα – Νεοελληνικό Δράμα – Το θέατρο του Μεσοπολέμου**

Διδάσκων: **Θανάσης Αγάθος, Αναπληρωτής Καθηγητής**

Το σεμινάριο θα επικεντρωθεί στη νεοελληνική δραματουργία του Μεσοπολέμου, μιας περιόδου φορτισμένης και για το θέατρο, με κομβικό χαρακτηριστικό τη στροφή στο πρόσφατο και απώτερο ιστορικό παρελθόν. Θα συζητηθούν τα κυρίαρχα δραματικά είδη της περιόδου (ιστορικό δράμα, ηθογραφία, αστικό δράμα, κωμωδία, επιθεώρηση), οι βασικοί ιδεολογικοί και αισθητικοί προσανατολισμοί, ο ρόλος της θεατρικής κριτικής και θα εξεταστούν αντιπροσωπευτικά έργα των Γρηγορίου Ξενόπουλου, Νίκου Καζαντζάκη, Σπύρου Μελά, Παντελή Χορν, Δημήτρη Μπόγρη, Άγγελου Τερζάκη.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Θανάσης Αγάθος, *Ο Άγγελος Τερζάκης και ο κινηματογράφος*, Gutenberg, Αθήνα 2020.

Αρετή Βασιλείου, *Εκσυγχρονισμός ή παράδοση; Το θέατρο πρόζας στην Αθήνα του μεσοπολέμου*, Μεταίχιμο, Αθήνα 2004.

Κωνσταντζίνα Γεωργακάκη, *Η εφήμερη γοητεία της επιθεώρησης*, Polaris, Αθήνα 2014.

Βαρβάρα Γεωργοπούλου, *Η θεατρική κριτική στην Αθήνα του Μεσοπολέμου*, Α΄ τόμος, Αιγόκερως, Αθήνα 2008.

Βαρβάρα Γεωργοπούλου, *Η θεατρική κριτική στην Αθήνα του Μεσοπολέμου*, Β΄ τόμος, Αιγόκερως, Αθήνα 2009.

Κώστας Γεωργουσόπουλος, *Κλειδιά και κώδικες θεάτρου*, Εστία, Αθήνα 1985.

Αντώνης Γλυτζουρής, *Η σκηνοθετική τέχνη στην Ελλάδα: η ανάδυση και η εδραίωση της τέχνης του σκηνοθέτη στο νεοελληνικό θέατρο*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2001.

Θόδωρος Γραμματάς, *Το ελληνικό θέατρο στον 20^ο αιώνα. Πολιτισμικά πρότυπα και πρωτοτυπία*, 2 τόμοι, Εξάντας, Αθήνα 2002.

Νίκος Παπανδρέου, *Περί θεάτρου*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1994.

Patrice Pavis, *Λεξικό του Θεάτρου*, μτφρ. Αγνή Στρομπούλη, Gutenberg, Αθήνα 2006.

Κυριακή Πετράκου, *Ο Καζαντζάκης και το θέατρο*, Μίλητος, Αθήνα 2005.

Κυριακή Πετράκου, *Ο Θεοτοκάς του θεάτρου*, Μίλητος, Αθήνα 2017.

Γιώργος Πεφάνης, *Το θέατρο και τα Σύμβολα. Διαδικασίες συμβόλισης του δραματικού λόγου*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1999.

Manfred Pfister, *The Theory and Analysis of Drama*, μτφρ. από τα γερμανικά John Halliday, Cambridge University Press, Cambridge - New York 1988.

Βάλτερ Πούχνερ, *Νεοελληνικό θέατρο (1600-1940)- Κινηματογράφος*, τόμ. Α΄, ΕΑΠ, Πάτρα 2002.

Walter Puchner, *Ανθολογία Νεοελληνικής Δραματουργίας*, Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 2006.

Μανώλης Σειραγάκης, *Το ελαφρό μουσικό θέατρο στη μεσοπολεμική Αθήνα (1922-1940)*, 2 τόμοι, Καστανιώτης, Αθήνα 2009.

Γιάννης Σιδέρης, *Ιστορία του Νέου Ελληνικού Θεάτρου, 1794-1944*, Καστανιώτης, Αθήνα 1990.

Δημήτρης Τζιόβας, *Οι μεταμορφώσεις του εθνισμού και το ιδεολόγημα της ελληνικότητας στον Μεσοπόλεμο*, Οδυσσεάς, Αθήνα 1989.

Ηρακλής Χατζήϊωαννίδης, *Ο Άγγελος Τερζάκης ως δραματουργός*, αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, ΑΠΘ, 2005.

Anne Ubersfeld, *Les termes clés de l'analyse du théâtre*, Seuil, Paris 1996.
Mario Vitti, *Η γενιά του τριάντα. Ιδεολογία και μορφή*, Ερμής, Αθήνα 2000.

- **ΝΕΦ244 - Αρχειακή Έρευνα**

Διδάσκουσα: **Μαρία Ρώτα, Επίκουρη Καθηγήτρια**

Το σεμινάριο αφορά στο πεδίο της αρχειακής έρευνας ως εργασίας υποδομής των νεοελληνικών φιλολογικών σπουδών. Θα παρουσιαστούν αρχειακές συλλογές και τεκμήρια, μέθοδοι και εργαλεία έρευνας, επεξεργασία κειμενικών, οπτικοακουστικών, ψηφιακών, ηλεκτρονικών αρχείων και συλλογών. Οι φοιτητές γνωρίζουν τις βασικές έννοιες, τα εργαλεία και τις μεθόδους της αρχειακής έρευνας και εξοικειώνονται με την ερευνητική εργασία οργάνωσης, ταξινόμησης, καταγραφής και αξιοποίησης λογοτεχνικών αρχείων. Συγκροτούν ερευνητικές ομάδες για τη διαχείριση του αρχειακού υλικού στο Εργαστήριο Νεοελληνικής Φιλολογίας.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

H.-R. Benveniste, «Perdus dans l'archive: Foucault, L'historien et l'écrivain», *Historiein* 12 (2012), 92-110.

<http://www.historeinonline.org/index.php/historein/article/view/158>

B. Brothman, «The Past That Archives Keep: Memory, History, and the Preservation of Archival Records», *Archivaria* 51 (2001), 48-80.

<http://journals.sfu.ca/archivar/index.php/archivaria/article/viewFile/12794/13993>

J. Derrida, *Η Έννοια Του Αρχείου*, μτφρ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα, Εκκρεμές, 1996.

A. Farge, *Η Γεύση Του Αρχείου*, μτφρ. – πρόλογος Ρ.Μπενβενίστε, Αθήνα, Νεφέλη, 2004.

J. Ridener, *From Polders to Postmodernism: A Concise History of Archival Theory*, Minnesota, Litwin Books LLC, 2009.

L. M. Hughes, *Digitizing Collections. Strategic Issues for the Information Manager*, Λονδίνο, Facet Publishing, 2003.

❖ Υποχρεωτικά

- **ΝΕΦ122 - Νεοελληνική ποίηση Ι - Ζητήματα φιλολογικής και λογοτεχνικής κριτικής στον Ερωτόκριτο του Βιτσέντζου Κορνάρου**

Διδάσκων: **Στέφανος Κακλαμάνης, Καθηγητής**

Στόχος του Σεμιναρίου είναι να αποκτήσουν οι φοιτήτριες/οι φοιτητές ειδικές γνώσεις πάνω στη νεοελληνική ποίηση με εστίαση στην Κρητική ποίηση της αναγεννησιακής περιόδου και ειδικότερα τον *Ερωτόκριτο*, το κορυφαίο έργο της νεοελληνικής λογοτεχνίας αναδεικνύοντας τη θεματική και την ποιητική τέχνη του Βιτσέντζου Κορνάρου αυτοτελώς και σε συνάρτηση με τις στάσεις και τα επιτεύγματα της εποχής του στην Κρήτη και την Ιταλία. Θα εξεταστούν, μεταξύ άλλων, ζητήματα φιλολογικής κριτικής καθώς και ζητήματα ερμηνευτικής και ποιητικής του *Ερωτόκριτου* σε πεδία όπως η δομή και η οργάνωση της αφηγηματικής ύλης, τα πρόσωπα, τα θέματα, οι ιδέες και οι αξίες, οι τρόποι και τα μοτίβα, η γλώσσα και η στιχουργία του έργου και θα αναζητηθούν χαρακτηριστικές πρωτοβουλίες του ποιητή στο πλαίσιο των συμβάσεων του λογοτεχνικού είδους και των αισθητικών και ιδεολογικών τάσεων της σύγχρονης του κρητικής λογοτεχνίας (16^{ος}-17^{ος} αι.).

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Βιτσέντζος Κορνάρος *Ερωτόκριτος*. Κριτική έκδοση. Εισαγωγή, Σημειώσεις, Γλωσσάριο Στυλιανός Αλεξίου, Αθήνα, ΕΡΜΗΣ, 1980 (Φιλολογική Βιβλιοθήκη 3), ⁴2000.

Dia M. L. Philiprides - David Holton (με την τεχνική συνεργασία του John L. Dawson), *Του κύκλου τα γυρίσματα. Ο Ερωτόκριτος σε ηλεκτρονική ανάλυση*, τόμος Α'-Δ', Αθήνα 1996, 2001.

Στυλιανός Αλεξίου, *Κρητικά φιλολογικά. Μελέτες*, Αθήνα, στιγμή, 1999.

N. M. Παναγιωτάκης, *Κρητική Αναγέννηση. Μελετήματα για τον Βιτσέντζο Κορνάρο*, Επιμέλεια Στέφανος Κακλαμάνης-Γιάννης Μαυρομάτης, Αθήνα, στιγμή, 2002.

David Holton (επιμ.), *Λογοτεχνία και κοινωνία στην Κρήτη της Αναγέννησης*, απόδοση στα ελληνικά Ναταλία Δεληγιαννάκη, Ηράκλειο, ΠΕΚ, 1997.

Massimo Peri, *Του πόθου αρρωστημένος. Ιατρική και Ποίηση στον Ερωτόκριτο*. Μετάφραση Αφροδίτη Αθανασοπούλου, Ηράκλειο, ΠΕΚ, 1999.

Στέφανος Κακλαμάνης (επιμ.), *Ζητήματα ποιητικής στον Ερωτόκριτο*, Ηράκλειο 2006.

Στέφανος Κακλαμάνης (επιμ.), *Ζητήματα ποιητικής και πρόσληψης του Ερωτόκριτου*, Σητεία 2015.

Στέφανος Κακλαμάνης (επιμ.), *Η φύση των πραγμάτων. Ζητήματα γένεσης, διάχυσης και πρόσληψης του Ερωτόκριτου*, Σητεία 2023.

Στέφανος Κακλαμάνης, *Η κρητική ποίηση στα χρόνια της Αναγέννησης (14ος-17ος αι.)*. Τόμος Α'. Εισαγωγή, Αθήνα, ΜΙΕΤ, 2019 ~ Τόμος Β'. *Ανθολογία (14ος αι.-περ. 1580)*, Αθήνα, ΜΙΕΤ, 2020 ~ Τόμος Γ'. *Ανθολογία (περ. 1580-17ος αι.)*, Αθήνα, ΜΙΕΤ, 2020.

Gilbert Highet, *Η κλασική παράδοση. Ελληνικές και ρωμαϊκές επιδράσεις στη λογοτεχνία της Δύσης*, μτφ.: Τζένη Μαστοράκη, Αθήνα, ΜΙΕΤ, 1988.

- **ΣΦ130 Συγκριτική Φιλολογία I**

Διδάσκουσα: **Λητώ Ιωακειμίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια**

Το μάθημα εξετάζει τον επιστημονικό κλάδο της Συγκριτικής Φιλολογίας, τους βασικούς ερευνητικούς του άξονες, τις επιστημολογικές-μεθοδολογικές του προϋποθέσεις και τους σκοπούς του. Ειδικότερα, γίνεται μια ιστορική αναδρομή στη γένεση και την εξέλιξη της Συγκριτικής Φιλολογίας στην Ευρώπη καθώς και μια συστηματική ανάλυση των στοιχείων του ορισμού της και αναδεικνύονται ως μεθοδολογικά εργαλεία σύγκρισης η αναλογία, η συγγένεια, η επίδραση, η τύχη ενός έργου κ.ά., με αντίστοιχα παραδείγματα από λογοτεχνικά έργα. Επίσης, αναπτύσσονται, μέσω χαρακτηριστικών παραδειγμάτων, βασικοί τομείς έρευνας της Συγκριτικής Φιλολογίας: Μοτίβα και θέματα, ιστορία των ιδεών, λογοτεχνικός μύθος, διαμεσικότητα κ.ά. Μέσα από τις σχέσεις Συγκριτικής Φιλολογίας και Θεωρίας της Λογοτεχνίας, αναδεικνύονται ζητήματα ποιητικής των λογοτεχνικών ειδών. Με αφορμή τα ζητήματα αυτά, σταθμίζονται τόσο η σημερινή κατάσταση των συγκριτολογικών σπουδών, όσο και οι προοπτικές τους

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

S. Bassnett, *Συγκριτική Γραμματολογία*, Κριτική εισαγωγή, πρόλογος, μεταφραστική επιμέλεια και επίμετρο Δ. Τζιόβας, Αθήνα, Πατάκης, 2000.

P. Brunel, *Mythocritique, Théorie et parcours*, Παρίσι, Presses Universitaires de France, 1992.

D. Chauvin – A. Siganos – Ph. Walter (επιμ.), *Questions de mythocritique*, Dictionnaire, Παρίσι, Imago, 2005.

B. Αθανασόπουλος, *Οι ιστορίες του κόσμου, Τρόποι της γραφής και της ανάγνωσης του οράματος*, Αθήνα, Πατάκης, 2005.

Z. Ι. Σιαφλέκης, *Από τη νύχτα των αστραπών στο ποίημα γεγονός, Συγκριτική ανάγνωση Ελλήνων και Γάλλων υπερρεαλιστών*, Αθήνα, Επικαιρότητα, 1989.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Σύγκριση/Comparaison στην ιστοσελίδα του ΕΚΤ: <http://epublishing.ekt.gr/el/10922/Σύγκριση>

(για τα επιμέρους θέματα του μαθήματος δίνεται ειδική κάθε φορά βιβλιογραφία)

❖ Σεμινάρια Επιλογής

- **ΘΛ293 Θεωρία Λογοτεχνίας II - Μεταδομισμός, λόγος και κουλτούρα**

Διδάσκουσα: **Πέγκυ Καρπούζου, Επίκουρη Καθηγήτρια**

Σκοπός του σεμιναρίου είναι η μελέτη της σύνθετης σχέσης λόγου και κουλτούρας στο πλαίσιο της μετανεωτερικότητας. Ειδικότερα, μέσα από την κριτική προσέγγιση βασικών θεωρητικών κειμένων των μεταδομιστικών κυρίως και μεταμοντέρνων θεωριών του 20ου αιώνα -οι οποίες επεδίωξαν να κλονίσουν τις βεβαιότητες και τις «μεγάλες αφηγήσεις» της μεταφυσικής και της επιστήμης- εξετάζονται ζητήματα που αφορούν τις πρακτικές παραγωγής του λόγου, τη συγκρότηση του νεωτερικού και του μετανεωτερικού υποκειμένου καθώς και τη δυνατότητα γνώσης και αναπαράστασης του κόσμου. Η επισκόπηση του εν λόγω κριτικού προβληματισμού που διατρέχει τα πεδία της θεωρίας της λογοτεχνίας, της κοινωνιολογίας, της φιλοσοφίας, της ιστορίας των ιδεών, της γεωγραφίας κ.ά διενεργείται μέσω διαλέξεων της διδάσκουσας και διαδοχικών κύκλων προφορικών παρουσιάσεων από τους συμμετέχοντες, οι οποίες εστιάζουν στις παρακάτω θεματικές ενότητες:

Βασικές αρχές του μεταδομισμού. Εισαγωγή στις έννοιες της κουλτούρας, της μετανεωτερικότητας και του μεταμοντέρνου (L. Hutcheon, Z. Bauman, J. Baudrillard, F.

Jameson). Λόγος και γραφή (J. Derrida). Λόγος, μύθος, αναπαράσταση (R. Barthes, U. Eco, St. Hall). Λόγος, γνώση και εξουσία (M. Foucault, F. Lyotard, E. Said). Μεταμοντέρνο και μεταμυθοπλασία (L. Hutcheon, P. Waugh). Μετανεωρικότητα και χώρος (E. Soja, R. Tally). Το σεμινάριο ολοκληρώνεται με τη συγγραφή γραπτής εργασίας από τους φοιτητές πάνω σε ερευνητικά ζητήματα που αφορούν την ποιητική της μεταμοντέρνας μυθοπλασίας ή/και την ανάλυση της μεταμοντέρνας κουλτούρας σε ελληνικά, ευρωπαϊκά ή αμερικανικά λογοτεχνικά κείμενα.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Z. Bauman, Ρευστοί καιροί: Η ζωή την εποχή της αβεβαιότητας, μτφρ. Κ. Δ. Γεώργιας, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2009.
- D. Cuche, *Η έννοια της κουλτούρας στις Κοινωνικές Επιστήμες*, επιμ. Μ. Λεοντοίνη, μτφρ. Φ. Σιατιτσας, Αθήνα, Δαρδανός, 2001.
- T. Eagleton, *Η έννοια της κουλτούρας*, μτφρ. Η. Μαγκλίνης, Αθήνα, Πόλις, 2003.
- T. Eagleton, *Οι αυταπάτες της μετανεωρικότητας*, μτφρ. Σπανός, Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2003.
- L. Hutcheon, *A poetics of postmodernism: history, theory, fiction*, Νέα Υόρκη, Routledge, 1988.
- F. R. Jameson, *Το μεταμοντέρνο: Η η πολιτισμική λογική του ύστερου καπιταλισμού*, μτφρ. Γ. Βάρσος, Αθήνα, Νεφέλη, 1999.
- P. Waugh, «Μεταμοντερνισμός» στο *Ιστορία της Θεωρίας της Λογοτεχνίας /9*, επιμ. C. Knellwolf και C. Norris, μτφρ. Σ. Παρασχάς – Μ. Πεχλιβάνος – Ε. Σηφάκη, Θεσσαλονίκη, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών – Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη, 2010, σ. 411-434.

Βλ. επίσης συναφή διεθνή επιστημονικά περιοδικά μέσω του HEAL LINK (π.χ. *Postmodern Culture*, *Journal of Literary Theory*, *boundary 2*).

Αναλυτική εξειδικευμένη βιβλιογραφία για τις επιμέρους ενότητες του σεμιναρίου και επιπλέον εκπαιδευτικό υλικό, βλ. στο e-class του μαθήματος:

<https://eclass.uoa.gr/courses/PHIL517/>

- **ΝΕΦ203 Νεοελληνική Πεζογραφία II – Η Νεοελληνική πεζογραφία της δεκαετίας του 1960 και 1970: Κείμενα και περιοδικά**

Διδάσκουσα: **Μαρία Νικολοπούλου, ΕΔΙΠ**

Στόχος του σεμιναρίου είναι να εξετάσει την ανάπτυξη της πεζογραφίας κατά τις δεκαετίες του 1960 και 1970, εντοπίζοντας τον ρόλο των λογοτεχνικών περιοδικών σε αυτή. Είναι μια περίοδος ανοικτή σε νέα ρεύματα, αισθητικά και πολιτικά, κατά την οποία οι συγγραφείς πειραματίζονται και αυτό έχει ως αποτέλεσμα την δημοσίευση ρηξικέλευθων κειμένων και τη διαμόρφωση εντελώς διαφορετικών τάσεων. Η επιβολή της δικτατορίας και της λογοκρισίας στο μέσον της εξεταζόμενης περιόδου, καθορίζει τα κείμενα από άποψη πολιτικής και ποιητικής.

Δευτερεύων στόχος είναι να εξεταστούν τα λογοτεχνικά περιοδικά της περιόδου, τα οποία αποτελούν το βασικό πεδίο διαμόρφωσης των ιδεών και της αισθητικής των επιμέρους τάσεων. Οι φοιτητές καλούνται να διερευνήσουν τα είδη λόγου, τα ρεύματα και τις ιδεολογικές τάσεις που αναπτύσσονται και εκδηλώνονται κυρίως στα περιοδικά, συσχετίζοντάς τα με τη φυσιογνωμία κάθε εντύπου.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Γιώργος Ανδρειωμένος, *Από τη στράτευση στην αμφισβήτηση: λόγοι και αντίλογοι στην Επιθεώρηση Τέχνης*, Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2020.

Ελισάβετ Αρσενίου, *Νοσταλγοί και Γλαστουργοί: Έντυπα, κείμενα και κινήματα στη μεταπολεμική λογοτεχνία*, Τυπωθήτω, Αθήνα 2003.

Μάνος Αυγερίδης, Έφη Γαζή, Κωστής Κορνέτης (επιμ.), *Μεταπολίτευση: Η Ελλάδα στο μεταίχμιο δύο αιώνων*, Θεμέλιο, Αθήνα 2015.

Karen Van Dyck, *Η Κασσάνδρα και οι λογοκριτές στην ελληνική ποίηση, 1967-1990*, μτφρ. Παλμύρα Ισμουρίδου, Άγρα, Αθήνα 2002.

Γιάννης Δημητρακάκης - Αναστασία Νάτσινα (επιμ.), *Μεταπολίτευση 1974-1981: Λογοτεχνία και πολιτισμική ιστορία*, Εκδόσεις της Φιλοσοφικής Σχολής, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο 2021.

Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Ηλίας Νικολακόπουλος, Τάσος Σακελλαρόπουλος (επιμ.), *Η Μεταπολίτευση '74-'75: Στιγμές μιας μετάβασης*, Αθήνα, Θεμέλιο, 2016.

Κώστας Κατσάπης, *Το «πρόβλημα νεολαία»: Μοντέρνοι νέοι, παράδοση και αμφισβήτηση στη μεταπολεμική Ελλάδα, 1964-1974*, Απρόβλεπτες Εκδόσεις, Αθήνα 2013.

Κωστής Κορνέτης, *Τα παιδιά της δικτατορίας: Φοιτητική αντίσταση, πολιτισμικές πολιτικές και η μακρά δεκαετία του εξήντα στην Ελλάδα*, μτφρ. Πελαγία Μαρκέτου, Αθήνα, Πόλις, 2015.

Ελισάβετ Κοτζιά, *Ελληνική πεζογραφία 1974-2010: Το μέτρο και τα σταθμά*, Πόλις, Αθήνα 2020

Ζηνοβία Λιαλιούτη, *Ο 'άλλος' Ψυχρός Πόλεμος: Η αμερικανική πολιτιστική διπλωματία στην Ελλάδα, 1953-1973*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2019.

Αναστασία Νάτσινα, Αγγέλα Καστρινάκη, Γιάννης Δημητρακάκης, Κέλη Δασκαλά, *Η πεζογραφία στη μακρά δεκαετία του 1960*, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα 2015.

Nikolaos Papadogiannis, *Militant around the Clock? Left-Wing Youth Politics, Leisure, and Sexuality in Post-Dictatorship Greece, 1974–1981*, Berghahn Books, New York and Oxford 2015.

Πηνελόπη Πετσίνη και Δημήτρης Χριστόπουλος (επιμ.), *Λεξικό λογοκρισίας στην Ελλάδα: Καχεκτική δημοκρατία, Δικτατορία, Μεταπολίτευση*, Καστανιώτης, Αθήνα 2018.

Μαρία Στεφανοπούλου (επιμ.) *Επιθεώρηση Τέχνης. Μια κρίσιμη δωδεκαετία. Επιστημονικό συμπόσιο, 29-30 Μαρτίου 1996*, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, Αθήνα 1997.

Δημήτρης Τζιόβας, *Η Ελλάδα από την χούντα στην κρίση: Η κουλτούρα της Μεταπολίτευσης*, μτφρ. Ζωή Μπέλλα- Αρμάου, Γιάννης Ε. Στάμος.

Βαγγέλης Χατζηβασιλείου, *Η κίνηση του εκκρεμούς: Άτομο και κοινωνία στη νεότερη ελληνική πεζογραφία, 1974-2017*, Πόλις, Αθήνα 2018.

Γ' Εξάμηνο

❖ Υποχρεωτικά

- **ΘΛ140 Θεωρία Λογοτεχνίας**

Διδάσκουσες: **Πέγκυ Καρπούζου, Επίκουρη Καθηγήτρια - Άννα Τζούμα, Ομότιμη Καθηγήτρια**

1) ΘΕΩΡΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

Σκοπός του σεμιναρίου είναι η μελέτη της αλληλεπίδρασης των λογοτεχνικών κειμένων με τα πολιτισμικά τους περικείμενα. Οι φοιτητές εισάγονται στη θεωρητική έρευνα ζητημάτων συγκρότησης ταυτότητας και ετερότητας σε σχέση το σώμα και με το χώρο, όπως οι έννοιες αυτές επαναπροσδιορίζονται από τις σύνθετες σχέσεις φύσης, επιστήμης, τεχνολογίας και κουλτούρας στον 20ο και στον 21ο αιώνα. Μέσα από ένα κύκλο διαλέξεων και προφορικών παρουσιάσεων κομβικών για το θέμα θεωρητικών έργων, οι άξονες μελέτης του σεμιναρίου επικεντρώνονται στη διερεύνηση της ατομικής και συλλογικής ταυτότητας σε συσχετισμό με:

- τις κοινωνικές τάξεις, (μαρξιστική και μεταμαρξιστική κριτική)
- το έθνος, τη φυλή (ανθρωπολογική και μετα-αποικιοκρατική κριτική, θεωρίες περί έθνους)
- το φύλο και τη σεξουαλικότητα (φεμινιστική κριτική, μετα-φεμινιστική κριτική, έμφυλη κριτική)
- την ανθρώπινη ταυτότητα (μετα-ανθρώπινη κριτική)

Ειδική έμφαση δίνεται στη λογοτεχνική απεικόνιση των πολιτισμικών στερεοτυπικών κατασκευών της ετερότητας σε συγκεκριμένα λογοτεχνικά είδη (πχ. σε κείμενα ταξιδιωτικής λογοτεχνίας) ή /και στην αναζήτηση αναπαραστάσεων του (επαν)ορισμού της υποκειμενικότητας και της έννοιας του “ανθρώπινου”, όπως αυτές εντοπίζονται στα έργα επιστημονικής φαντασίας. Το σεμινάριο ολοκληρώνεται με τη συγγραφή γραπτής εργασίας από τους φοιτητές πάνω σε ερευνητικά ζητήματα που αφορούν αναπαραστάσεις της ετερότητας, του διαφορετικού, του περιθωριακού και του ξένου σε ελληνικά, ευρωπαϊκά και αμερικανικά λογοτεχνικά κείμενα.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- J. Butler, *Αναταραχή φύλου. Ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας*, μτφρ. Γ. Καράμπελας, επιμ. Β. Καντσά, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2009.
- M. Foucault, *Ιστορία της σεξουαλικότητας*, 3 τόμ., μτφ. Κρητικός κ.ά., Αθήνα, εκδ. Ράππα, 1992.
- D. Haraway, *Ανθρωποειδή, Κυβόργια και Γυναίκες: Η επανεπιινόηση της φύσης*, μτφρ. Π. Μαρκέτου, Αθήνα, εκδ. Αλεξάνδρεια, 2014.
- D. Hillman David – U. Maude (επιμ.), *The Cambridge Companion to the Body in Literature*, Cambridge, Cambridge University Press, 2015.
- E. J. Hobsbawm, *Έθνη και εθνικισμός από το 1780 μέχρι σήμερα. Πρόγραμμα, μύθος, πραγματικότητα*, μτφρ. Χ. Νάντρις, Αθήνα, Καρδαμίτσα, 1994.
- R. Kearney, *Ξένοι, θεοί και τέρατα*, μτφρ. Ν. Κουφάκης, Αθήνα, Ίνδικτος, 2006.
- C. Knellwolf & C. Norris (επιμ.), *Ιστορικές, φιλοσοφικές και ψυχολογικές όψεις της θεωρίας της λογοτεχνίας στον 20ό αιώνα*, θεώρηση μτφρ. Παράσχας, Πεχλιβάνος, Σηφάκη, Θεσσαλονίκη, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών – Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη, 2010.
- Ph. Smith, *Πολιτισμική θεωρία: Μια εισαγωγή*, Αθήνα, Κριτική, 2006.
- R. T. Tally, Jr., *Spatiality*, Λονδίνο – Νέα Υόρκη, Routledge, 2013.
- Thomsen Mads Rosendahl, *The New Human in Literature: Posthuman Visions of Changes in Body, Mind and Society after 1900*, Λονδίνο, Bloomsbury, 2013.

Βλ. επίσης συναφή διεθνή επιστημονικά περιοδικά μέσω του HEAL LINK (π.χ. *Culture, Theory and Critique, Criticism, Critical Quarterly, Journal of Literature and Science*).

Αναλυτική εξειδικευμένη βιβλιογραφία για τις επιμέρους ενότητες του σεμιναρίου και επιπλέον εκπαιδευτικό υλικό, βλ. στο e-class του μαθήματος: <https://eclass.uoa.gr/courses/PHIL639/>

2) ΘΕΩΡΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΙΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΩΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΩΝ

Στόχος του σεμιναρίου είναι ο προβληματισμός πάνω στις έννοιες της πολιτισμικής κριτικής, με έμφαση στις μεταδομιστικές και μετα-ανθρώπινες θεωρίες της υποκειμενοποίησης, καθώς και η μελέτη της λογοτεχνίας με βάση τις παραπάνω έννοιες.

Αναλυτικά:

- Εξετάζεται η πολιτική οικονομία του σώματος και της ταυτότητας.
- Αναδεικνύονται οι εξουσιαστικοί λόγοι που διέπουν τους όρους του πολιτισμικού διανοητού, οι οποίοι ρυθμίζουν την έννοια της υποκειμενικότητας (έμφυλης, φυλετικής, σεξουαλικής).

- Αμφισβήτηση των παραδοσιακών όρων εννόησης του υποκειμένου και της οντολογίας της ουσίας. Επανορίζονται οι ταυτότητες ως απόρροια σχηματισμών λόγου και επιτελεστικότητας.
- Διερεύνηση των διαπερατών ορίων ανθρώπου-μηχανής. Εστίαση στην τεχνολογία και στη βιολογία. Μετα-οργανικές και μετα-έμφυλες μορφές σωματοποίησης.
- Ανάκληση της θεωρίας των γενικών συστημάτων, η οποία αναιρεί την Καρτεσιανή διάκριση υποκειμένου-αντικειμένου.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- A. Αθανασίου (επιμ.), *Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική*, Αθήνα, Νήσος, 2006.
- Μπ. Άντερσον, *Φαντασιακές κοινότητες. Στοχασμοί για τις απαρχές και τη διάδοση του εθνικισμού*, μτφρ. Π. Χαντζαρούλα, Αθήνα, Νεφέλη, 1997.
- N. Baudrillard, *Posthumanism*, Palgrave Macmillan, 2000.
- P. Bourdieu, *Η ανδρική κυριαρχία*, Αθήνα, Πατάκης, 2002.
- R. Braidotti, *Νομαδικά υποκείμενα. Ενσωματότητα και έμφυλη διαφορά στη σύγχρονη φεμινιστική θεωρία*, μτφρ. Α. Σηφάκη, Ο. Τσιακάλου, Αθήνα, Νήσος, 2014.
- J. Butler, *Αναταραχή φύλου. Ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας*, μτφρ. Γ. Καράμπελας, επιμ. Β. Καντσά, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2009.
- Y. N. Harari, *Homo Deus. Μια σύντομη ιστορία του μέλλοντος*, μτφρ. Μ. Λαλιώτης, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2017.
- Haraway Donna, *Ανθρωποειδή, Κυβόργια και Γυναίκες. Η επινόηση της φύσης*, μτφρ. Π. Μαρκέτου, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2014.
- K. Hayles, *How we became Posthuman: Virtual Bodies in Cybernetics, Literature and Informatics*, Σικάγο – Λονδίνο, University of Chicago Press, 1999.
- E. Hobsbaum – T. Ranger (επιμ.), *Η επινόηση της παράδοσης*, μτφρ. Θ. Αθανασίου, Αθήνα, Θεμέλιο, 1983.
- C. Knellwolf – C. Norris (επιμ.), *Ιστορία της Θεωρίας της Λογοτεχνίας /9. Ιστορικές, φιλοσοφικές και ψυχολογικές όψεις της θεωρίας της λογοτεχνίας στον 20ό αιώνα*, θεώρηση μτφρ. Σ. Παρασχάς, Μ. Πεχλιβάνος, Ε. Σηφάκη, Θεσσαλονίκη, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών – Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη, 2010.
- P. MacCormack, *Posthuman Ethics: Embodiment and Cultural Theory*, Λονδίνο, Routledge, 2012.
- Δ. Μακρυγιάννη (επιμ.), *Τα όρια του σώματος. Διεπιστημονικές προσεγγίσεις*, Αθήνα, Νήσος, 2004.

Αναλυτική εξειδικευμένη βιβλιογραφία για τις επιμέρους ενότητες του σεμιναρίου και επιπλέον εκπαιδευτικό υλικό, βλ. στο e-class του μαθήματος: <https://eclass.uoa.gr/courses/PHIL1189/>

❖ Σεμινάρια επιλογής

• ΣΦ281 - Συγκριτική Φιλολογία II

Διδάσκουσες: **Λητώ Ιωακειμίδου Επίκουρη Καθηγήτρια – Τίνα Λεντάρη Επίκουρη Καθηγήτρια**

Το σεμινάριο εξετάζει, σε επίπεδο ποιητικής, θεματικής, υφολογίας και ιδεολογίας, διάφορους τύπους μυθοπλασιών, από τον Μεσαίωνα έως και τον 19ο αιώνα, επιχειρώντας να προσεγγίσει πολυεπίπεδα τη γέννηση και την εξέλιξη προδρομικών μορφών του σύγχρονου μυθιστορήματος. Το εγχείρημα αυτό βασίζεται ταυτόχρονα σε τρεις άξονες:

A) Ανάκληση, μέσα από την εξειδικευμένη βιβλιογραφία, των καθοριστικών απόψεων-συνθέσεων-θεωριών για τη γέννηση και την εξέλιξη της μυθιστορίας, του (παλαιού και νέου τύπου) μυθιστορήματος, της αφηγηματικής μυθοπλασίας κλπ.

B) Επικέντρωση σε κομβικά λογοτεχνικά έργα-σταθμούς για το όλο θέμα, στο ειδολογικό πλαίσιο των ζητημάτων και τη χρονική περίοδο που απασχολούν το σεμινάριο.

Γ) Σύνδεση των κειμένων αυτών με νεότερα και σύγχρονα ζητήματα ποιητικής, που μπορούν να αναδείξουν και τον ανεξάντλητο, δημιουργικό, ανοιχτό χαρακτήρα των αναγνώσεών τους.

Ο συνολικός προβληματισμός έχει συγκριτική βάση και μέθοδο, καθώς τα δεδομένα συλλέγονται από περισσότερες «εθνικές» λογοτεχνίες και ο συνδυασμός τους οδηγεί σε συνθέσεις και «μοντελοποιήσεις». Πιο συγκεκριμένα, το corpus που εξετάζεται περιλαμβάνει τα εξής έργα:

- Chrétien de Troyes, *Perceval ou Le Conte du Graal*, έμμετρη γαλλική μυθιστορία (12ος αι.)
- Βοκάκιος, *Δεκαήμερο*, πεζό ιταλικό έργο (14ος αι.).
- *Λίβιστρος και Ροδάμνη*, έμμετρη ερωτική μυθιστορία της Δημόδους Μεσαιωνικής Γραμματείας (διασκευή 15ου αι.).
- Marivaux, *La Vie de Marianne*, γαλλικό μυθιστόρημα (18ος αι.).
- Laurence Sterne, *The Life and Opinions of Tristram Shandy, Gentleman*, αγγλικό μυθιστόρημα (18ος αι.).
- Jane Austen, *Pride and Prejudice*, αγγλικό μυθιστόρημα (19ος αι.).

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

R. J. Clements–J. Gibaldi, *Anatomy of the Novella: The European Tale Collection from Boccaccio and Chaucer to Cervantes*, Νέα Υόρκη: New York University Press, 1977.

H. Coulet, *Le roman jusqu'à la Révolution*, Παρίσι: Armand Colin, 92000.

M. Doody, *The True Story of the Novel*, Λονδίνο: Harper Collins, 1997.

R.L. Krueger (επιμ.), *The Cambridge Companion to Medieval Romance*, Cambridge: Cambridge University Press, 2000.

F. Moretti (επιμ.), *The Novel*. Volume 1. History, Geography, and Culture, Volume 2. Forms and Themes, Princeton–Οξφόρδη: Princeton University Press, 2006.

D. Souiller – W. Troubetzkoy, *Littérature comparée*, Παρίσι: Presses Universitaires de France, 1997.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Comparative Literature

Revue de littérature comparée (RLC)

Σύγκριση/Comparaison: <http://epublishing.ekt.gr/el/10922/Σύγκριση>

(για τα επιμέρους θέματα του μαθήματος δίνεται ειδική κάθε φορά βιβλιογραφία).

- **ΝΕΦ270 - Ζητήματα Νεοελληνικής Φιλολογίας II: Πεζογράφοι και δραματουργοί. Τα παραδείγματα των Ξενόπουλου, Καζαντζάκη και Τερζάκη**

Διδάσκων: **Θανάσης Αγάθος, Αναπληρωτής Καθηγητής**

- Το σεμινάριο θα επικεντρωθεί στις ιδιαίτερες περιπτώσεις τριών κορυφαίων Νεοελλήνων λογοτεχνών, που καλλιέργησαν ταυτόχρονα την πεζογραφία και το θέατρο, του Γρηγορίου Ξενόπουλου, του Νίκου Καζαντζάκη και του Άγγελου Τερζάκη. Αν και ανήκουν σε διαφορετικές γενιές και έχουν αρκετά διαφορετικούς ιδεολογικούς και αισθητικούς προσανατολισμούς, οι τρεις δημιουργοί ασχολούνται συστηματικά και με τα δύο είδη σε ένα ευρύτατο χρονικό άνωμα. Θα εξεταστεί η αλληλεπίδραση του πεδίου της πεζογραφίας και του πεδίου του δράματος στο έργο τους.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Θανάσης Αγάθος, *Η κινηματογραφική όψη του Γρηγορίου Ξενόπουλου*, Εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα 2016.

- Θανάσης Αγάθος, *Ο Άγγελος Τερζάκης και ο κινηματογράφος*, Gutenberg, Αθήνα 2020.
- Λίλυ Αλεξιάδου, Μιχαέλα Αντωνίου (επιμ.), *Άγγελος Τερζάκης. Αγωνιών και άγρυπνος. Πρακτικά Επιστημονικής Ημερίδας*, Κάπα Εκδοτική, Αθήνα 2021.
- Αρετή Βασιλείου, *Εκσυγχρονισμός ή παράδοση; Το θέατρο πρόζας στην Αθήνα του μεσοπολέμου*, Μεταίχμιο, Αθήνα 2004.
- Roderick Beaton (επιμ.) *Εισαγωγή στο έργο του Καζαντζάκη. Επιλογή κριτικών κειμένων*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2011.
- Peter Bien, *Καζαντζάκης. Η Πολιτική του Πνεύματος*, μτφρ. Ασπασία Δ. Λαμπρινίδου, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2001.
- Peter Bien, *Καζαντζάκης. Η πολιτική του πνεύματος, τόμ. Β΄*, απόδοση στα ελληνικά Αθανάσιος Κ. Κατσικερός, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2007.
- Βαρβάρα Γεωργοπούλου, *Η θεατρική κριτική στην Αθήνα του Μεσοπολέμου*, Α΄ τόμος, Αιγόκερως, Αθήνα 2008.
- Βαρβάρα Γεωργοπούλου, *Η θεατρική κριτική στην Αθήνα του Μεσοπολέμου*, Β΄ τόμος, Αιγόκερως, Αθήνα 2009.
- Κώστας Γεωργουσόπουλος, *Κλειδιά και κώδικες θεάτρου*, Εστία, Αθήνα 1985.
- Αντώνης Γλυτζουρής, *΄Πόθοι αετού και φτερά πεταλούδας΄. Το πρώιμο θεατρικό έργο του Νίκου Καζαντζάκη και οι ευρωπαϊκές πρωτοπορίες της εποχής του. Συμβολή στη μελέτη της Παρακμής στη νεοελληνική δραματουργία*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2009.
- Θόδωρος Γραμματάς, *Το ελληνικό θέατρο στον 20^ο αιώνα. Πολιτισμικά πρότυπα και πρωτοτυπία*, 2 τόμοι, Εξάντας, Αθήνα 2002.
- Κ.Α. Δημάδης, *Δικτατορία, Πόλεμος και Πεζογραφία 1936-1944*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 2004.
- Αλέξης Ζήρας, «Νίκος Καζαντζάκης» (παρουσίαση-ανθολόγηση), στο *Η Μεσοπολεμική πεζογραφία. Από τον πρώτο ως τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο (1914- 1939)*, τόμος Δ΄, Εκδόσεις Σοκόλη, Αθήνα 1992, σ. 126-209.
- Άρης Μπερλής, «Άγγελος Τερζάκης», *Η Μεσοπολεμική πεζογραφία. Από τον πρώτο ως τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο (1914-1939)*, τόμ. Η΄, Εκδόσεις Σοκόλη, Αθήνα 1993, σ. 188-249.
- Πολυξένη Κ. Μπίστα, *Γυναικεία προσωπογραφία στο πεζογραφικό έργο του Άγγελου Τερζάκη*, Αρμός, Αθήνα 1998.
- Τερέζα Μυλωνά, *Το θεατρικό έργο του Γρηγορίου Ξενόπουλου*, διδακτορική διατριβή, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Αθήνας, ΕΚΠΑ 2003.
- Γρηγόριος Ξενόπουλος, *Αυτοβιογραφικά Κείμενα (1919-1948)*, φιλολογική επιμέλεια Μαρία Τριχιά-Ζούρα, τόμ. Α΄-Β΄, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη, Αθήνα 2009.
- Patrice Ravis, *Λεξικό του Θεάτρου*, μτφρ. Αγνή Στρομπούλη, Gutenberg, Αθήνα 2006.
- Κυριακή Πετράκου, *Ο Καζαντζάκης και το θέατρο*, Μίλητος, Αθήνα 2005.
- Βάλτερ Πούχνερ, *Νεοελληνικό θέατρο (1600-1940)- Κινηματογράφος*, τόμ. Α΄, ΕΑΠ, Πάτρα 2002.
- Walter Ruchner, *Ανθολογία Νεοελληνικής Δραματουργίας*, Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 2006.
- Γιάννης Σιδέρης, *Ιστορία του Νέου Ελληνικού Θεάτρου, 1794-1944*, Καστανιώτης, Αθήνα 1990.
- Δημήτρης Τζιόβας, *Οι μεταμορφώσεις του εθνισμού και το ιδεολόγημα της ελληνικότητας στον Μεσοπόλεμο*, Οδυσσέας, Αθήνα 1989.
- Δημήτρης Τζιόβας, *Ο μύθος της γενιάς του Τριάντα. Νεοτερικότητα, ελληνικότητα και πολιτισμική ιδεολογία*, Πόλις, Αθήνα 2011.
- Γεωργία Φαρίνου-Μαλαματάρη, «Γρηγόριος Ξενόπουλος», στο *Η παλαιότερη πεζογραφία μας. Από τις αρχές της ως τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο*, τόμ. Θ΄, 1900-1914, Εκδόσεις Σοκόλη, Αθήνα 1997, σ. 288-333.
- Ηρακλής Χατζηϊωαννίδης, *Ο Άγγελος Τερζάκης ως δραματουργός*, αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, ΑΠΘ, 2005.
- Anne Ubersfeld, *Les termes clés de l' analyse du théâtre*, Seuil, Paris 1996.
- Mario Vitti, *Η γενιά του τριάντα. Ιδεολογία και μορφή*, Ερμής, Αθήνα 2000.

- **ΜΛ11 Μύθος, παραμύθι, παροιμία, θρύλος λαϊκή ποίηση (τραγούδι), αυτοβιογραφική διήγηση, προφορική ιστορία, νέες μορφές του έντεχνου λαϊκού λόγου: θεωρητικές και εφαρμοσμένες προσεγγίσεις**

Διδάσκοντες/ουσες: **Μαριάνθη Καπλάνογλου Καθηγήτρια & Γιώργος Κούζας Επίκουρος Καθηγητής**

Το μάθημα εξετάζει τα είδη της λαϊκής αφήγησης, δίνοντας έμφαση στο περιεχόμενο, τη μορφή και της λειτουργίες των αφηγήσεων, τα οποία μελετώνται με βάση τις θεωρίες και μεθοδολογίες της λαογραφικής επιστήμης. Εξετάζει ειδικότερα τη μορφή, τη δομή, τα κοινωνικά και παραστασιακά πλαίσια των προφορικών αφηγήσεων αλλά και τη ανάπτυξη των μορφών και θεμάτων του λαϊκού πολιτισμού ως λογοτεχνικών μορφών. Δίνεται έμφαση στη συμβολή των λαογραφικών εννοιών και θεωριών στη λογοτεχνική ανάλυση και ερμηνεία αλλά και στις φιλολογικές προσεγγίσεις που συνεισφέρουν στην ανάλυση και ερμηνεία του λαϊκού πολιτισμού. Το μάθημα αναφέρεται επίσης στη μορφή, δομή, κοινωνικά και παραστασιακά πλαίσια των αυτοβιογραφικών αφηγήσεων και των συναφών με αυτές ειδών, όπως οι αφηγήσεις προσωπικής εμπειρίας, τα μεμοράτα, τα φαμπουλάτα και οι αφηγήσεις ζωής. Εξετάζονται κυρίως παραδείγματα από την ελληνική λογοτεχνία, συγκριτικά με παραδείγματα από άλλες ευρωπαϊκές λογοτεχνίες και από λογοτεχνίες των λαών της Μεσογείου.

❖ Από το Π.Μ.Σ. «Γλωσσολογία / Linguistics»

- **ΜΓ18 Ζητήματα κειμενικής ανάλυσης**

Διδάσκων: **Διονύσης Γούτσος, Καθηγητής**

Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η ανάδειξη πλευρών της οργάνωσης του κειμένου με αφετηρία διάφορες κειμενικές θεωρίες και η εξοικείωση με τις μεθόδους ανάλυσης λόγου σε διάφορα κειμενικά είδη. Επιλέγονται θεωρίες που απασχολούν τη σύγχρονη έρευνα σε σχέση με κεντρικά ζητήματα και πεδία όπως η αξιολόγηση, οι ιδιαιτερότητες του προφορικού λόγου, οι κειμενικές σχέσεις συνεκτικότητας, η Κριτική Ανάλυση Λόγου και τα σώματα κειμένων. Σταθερή παράμετρος του μαθήματος είναι η σύνδεση των θεωριών και προτύπων ανάλυσης με την αναλυτική πράξη. Για τον λόγο αυτό οι φοιτητές/φοιτήτριες ασκούνται στην σύνοψη και παρουσίαση ερευνητικών άρθρων και ζητημάτων.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- A. Γεωργακοπούλου & Δ. Γούτσος, *Κείμενο και επικοινωνία*. Ανανεωμένη έκδοση, Αθήνα, Πατάκης, 2011.
- M. Coulthard (επιμ.), *Advances in Written Discourse Analysis*, Λονδίνο: Routledge, 1994.
- T. A. van Dijk (επιμ.), *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction*, Λονδίνο, Sage, 1997.
- K. Hyland & B. Paltridge, *The Continuum Companion to Discourse Analysis*, Λονδίνο, Continuum, 2011.
- A. Jaworski & N. Coupland (επιμ.), *The Discourse Reader*. Λονδίνο – Νέα Υόρκη, Routledge, 1999.
- D. Schiffrin, D. Tannen, H. E. Hamilton (επιμ.), *The Handbook of Discourse Analysis*. Οξφόρδη, Blackwell, 2003.

Δ' Εξάμηνο

ΔΕ400 Εκπόνηση Διπλωματικής Εργασίας